

are called *minim*, these are: (1) One who says that there is no G-d and that the world has no one guiding it. (2) One who says that the world has someone guiding it, but that there are two or more of them. (3) One who says that the world has one master, but that it is a star or some other being with physical form. (4) So, too, one who says that G-d is not the sole, Primal Being on which everything else depends. (5) So, too, one who worships a star in addition to G-d in order for it to intercede between him and the Master of the Universe. All five of these are regarded as *minim*.

(2) There are three categories among the Jewish People that are called *apikorsim*: (1) One who says that there is no such thing as prophecy and that no knowledge reaches the human heart from the Creator. (2) One who denies the prophecy of Moshe, our Teacher. (3) One who says that the Creator is not aware of the actions of people. All three of these are [referred to as] *apikorsim*.

(3) There are three categories among the Jewish People that deny the Torah: (1) One who says that the Torah is not from G-d. Even if he says this regarding one sentence, or even one word, that Moshe said it on his own authority such a person is denying the Torah. (2) So, too, one who denies the explanation of the Torah, namely, the Oral Torah. And one such as Tzadok and Baitos — who rejected those who transmit the Torah. (3) And one who says that the Creator replaced one commandment with another and nullified this Torah, even if it was originally from G-d. All three of these deny the Torah.

שָׂאִין שֵׁם אֱלֹהִים וְאֵין לְעוֹלָם מְנַהֵיג. וְהָאוֹמֵר שֵׁשׁ שֵׁם מְנַהֵיג אֲבָל הֵם שְׁנַיִם אוֹ יוֹתֵר. וְהָאוֹמֵר שֵׁשׁ שֵׁם רַבּוֹן אֶחָד אֲבָל שֶׁהוּא כּוֹכֵב אוֹ בַעַל תְּמוּנָה. וְכֵן הָאוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ לְבַדּוֹ הָרִאשׁוֹן וְצוּר לְכָל. וְכֵן הַעוֹבֵד כּוֹכֵב וְזֵלְתוֹ פְּדִי לְהִיזוֹת מְלִיץ בֵּינוֹ וּבֵין רַבּוֹן הָעוֹלָמִים כֹּל אֶחָד מִחֲמַשָּׁה אֵלֹהִים יוֹצֵא: בְּשִׁלְשָׁה הֵן מִיִּשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאִין אֲפִיקוֹרוֹסִין הָאוֹמֵר שֶׁאֵין שֵׁם נְבוֹאָה כֹּלל וְאֵין שֵׁם מִדַּע שְׁמֹנִיעַ מִהַבּוֹרָא לְלֵב בְּנֵי הָאָדָם וְהַמְכַחֵשׁ נְבוֹאָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוֹ וְהָאוֹמֵר שֶׁאֵין הַבּוֹרָא יוֹדֵעַ מַעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם כֹּל אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה אֵלֹהִים הֵן אֲפִיקוֹרוֹסִין: גְּשִׁלְשָׁה הֵן מִיִּשְׂרָאֵל הַכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה הָאוֹמֵר שֶׁאֵין הַתּוֹרָה מֵעַם ה' אֲפִלוּ פְסוּק אֶחָד אֲפִילוּ הִיבָה אַחַת אִם אָמַר מֹשֶׁה אָמְרוּ מִפִּי עֲצָמוֹ הֲרִי זֶה כּוֹפֵר בַּתּוֹרָה. וְכֵן הַכּוֹפֵר בְּפִירוּשָׁה וְהוּא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. וְהַמְכַחֵשׁ מַגִּידָהּ כְּגוֹן צְדוֹק וּבִיתוֹס וְהָאוֹמֵר שֶׁהַבּוֹרָא הִחְלִיף מִצְוָה זוֹ בְּמִצְוָה אַחֶרֶת וּכְבָר בְּטִלָּה תּוֹרָה זוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא הִיְתָה מֵעַם ה' כֹּל אֶחָד מִשְׁלֹשָׁה אֵלֹהִים כּוֹפֵר בַּתּוֹרָה:

SHEMOT FOR WEDNESDAY

TORAH

שמות ליום רביעי

תורה

יכוין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז וַיֹּאמֶר כַּד תְּהַיָּיֵן מוֹלְדֵן יֵת יְהוּדֵיִתָּא וְתַחֲזִינְ עַל מַתְבְּרָא

טז וַיֹּאמֶר בְּיַלְדֵךְ אֶת־הָעִבְרִיּוֹת וְרֵאִיתְן עַל־הָאֲבָנִים אִם־בֵּן הוּא וְהִמַּתְן אֹתוֹ וְאִם־

(16) And he said: When you deliver Hebrew women and look at the birth-stone

RASHI

רש"י

(16) בילדכן — is [the intensive conjugation] equivalent to [the simple causative form]

(טז) בְּיַלְדֵךְ. כְּמוֹ בְּהוֹלִידֵךְ:

בהולידכן, "when you deliver" [but with a more intense connotation] (see Rashi on preceding

אם בר הוא תקטלן יתיה ואם
ברתא היא ותקימנה:
י ודחילא חיתא מן קדם יי
ולא עבדא כמא דמליל עמהן
מלכא דמצרים וקימא ית

בַּת הוּא וְחִיָּה: יי וְתִירָאן הַמִּלְדֹּת אֶת־
הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵן
מִלֶּךְ מִצְרַיִם וְתַחֲיִין אֶת־הַיְלָדִים: שני

— if it is a boy, you must kill him, while if it is a girl, she may live! (17) But the midwives feared God, and they did not do as the king of Egypt had told

RASHI

verse). על האבנים — [This term refers to the birthing-stone] upon which a woman giving birth sits. Elsewhere in Scripture, it is referred to as a משבר (see Isaiah 37:3). Similar is (Jeremiah 18:3), “He was doing work on the work-stool (האבנים),” where the term האבנים refers to the stool upon which a potter places his tools [to work with them]. **If it is a boy** — Pharaoh focused only on the males, because his astrologers told him that a male child was to be born to Israel who was to become their savior (Shemot Rabbah 1:18).

וְחִיָּה — [Usually, this word has its accent on the second syllable, over the ך, signifying that it is in the masculine gender, meaning, “and he will live” (see Esther 4:11 and Ecclesiastes 6:6). Here, however, the accent is on the first syllable, over the ח, and is in the feminine gender, equivalent to] ותחיה, “she will live” (Sifteï Chakhamim). (17) **Rather, they allowed the babies to live** — [This phrase is apparently superfluous, since our verse already states “they did not do as the king of Egypt had told them.” However, our phrase means that not only did the midwives leave the boys to live, they also sustained the boys by] providing them with water and food (Sifteï Chakhamim). The [word ותחייין appears in our verse and again in the next verse (18). However, Onkelos’s] Aramaic translation of the first instance is וקימא, meaning “and they allowed [the babies] to live,” while that of the second instance is וקימתן, meaning “you allowed [the babies] to live.” [Why two different translations of what appears to be the identical word?] Because when referring to the feminine plural, Hebrew utilizes the same form to signify third person or second person, just as in our word [ותחייין] and others like it. Similar is (Shemot 2:19), “And they said (ותאמרן): An Egyptian man [rescued us],” [where the word ותאמרן is] in the past tense, and is equivalent to the masculine [third person plural] ויאמרו, meaning “and they said” — while [the word ותדברנה in the verse (Jeremiah 44:25)] “and you have spoken (ותדברנה) with your mouths,” is equivalent to the masculine [second person plural], ותדברו, meaning “and you spoke.” Similar [to the previous example]

רש"י

על האבנים. מושב האשה היולדת ובמקום אחר קוראו משבר. וכמוהו עושה מלאכה על האבנים. מושב כלי אומנות יוצר כלי חרס: אם בן הוא וגו'. לא היה מקפיד אלא על הזכרים שאמרו לו אצטגניניו שעתיד להוליד בן המושיע אותם: וחיה. ותחיה: (י) ותחייין את היולדים. מספקות להם מים ומזון תרגום הראשון וקימא והשני וקימתן לפי שלשון עברית לנקבות רבות תבה זו וכיוצא בה משמשת לשון פעלו ולשון פעלתם. כגון ותאמרן איש מצרי לשון עבר כמו ויאמרו לזכרים. ותדברנה בפיהם לשון דברתם כמו ותדברו לזכרים. וכן

בְּנֵי־אִי־יִח וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
 לְחִיטָּא וַאֲמַר לָהֶן מָה דִּין
 עֲבַדְתִּין יַת פְּתַגְמָא הַדִּין
 וְקִימְתִין יַת בְּנֵי־אִי־יִט וַאֲמַרָא
 חִיטָּא לְפָרְעָה אַרִי לָא כְנֻשָׁא
 מִצְרִיתָא יְהוּדִיתָא אַרִי חִפְיָמֵן
 אֲבוּן עַד לָא עֲלַת לִוְתֵהֶן חִיטָּא
 וְיִלְדִין־ כ וְאוֹטִיב יִי לְחִיטָּא־
 וּסְגִי עֲמָא וְתַקִּיפוּ לְחִדָּא־

יח וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְמִילְדַת וַיֹּאמֶר
 לָהֶן מִדּוּעַ עָשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה וַתַּחֲיִין אֶת־
 הַיְלָדִים׃ יט וַתֹּאמְרֵן הַמִּילְדַת אֶל־פָּרְעָה כִּי
 לֹא כְנֻשִׁים הַמִּצְרַיִת הָעֵבְרִית כִּי־חַיֹּת
 הֵנָּה בְּטָרָם תָּבוֹא אֵלֵהֶן הַמִּילְדַת וַיִּלְדוּ׃
 כ וַיֵּיטֵב אֱלֹהִים לְמִילְדַת וַיִּרְבּוּ הָעָם

them. Rather, they allowed the baby boys to live. (18) And the king of Egypt called for the midwives and said to them: Why did you do this thing?! You allowed the baby boys to live! (19) And the midwives said to Pharaoh: Because the Hebrew women are not like Egyptian ones. For they themselves are [like] midwives — before the [actual] midwife gets to them, they have already given birth! (20) And God was good to the midwives. And the people multiplied and

RASHI

רש"י

is (Ezekiel 13:19), “and you have desecrated (וַתַּחֲלִלְנָה) Me among My people,” is in the past tense and means “you desecrated,” equivalent to the masculine [second person plural], ותחללו, “and you desecrated.” [Thus, we see that the identical form of our feminine plural verb, can signify either second or third person, depending on the context.] כ"י (19) חיות הנה — [This means that the Hebrew

וַתַּחֲלִלְנָה אֹתִי אֶל עַמִּי לְשׁוֹן עֶבֶר חֲלַלְתֶּם. כְּמוֹ וַתַּחֲלִלְוּ לְזִכְרִים׃ (יט) כִּי חַיֹּת הֵנָּה. בְּקִיאוֹת כְּמִילְדוֹת. תַּרְגוּם מִיְלֻדוֹת חִיטָּא. וְרַבּוּתֵנוּ דְרִשׁוּ הָרִי הֵן מְשׁוּלוֹת לְחַיֹּת הַשָּׂדֶה שְׂאִינָן צְרִיכוֹת מִיְלֻדוֹת. וְהֵיכֵן מְשׁוּלוֹת לְחַיֹּת. גּוֹר אַרְיָה. זָאֵב יִטְרָף. בְּכוֹר שׁוֹרוֹ. אֵילָה שְׁלָחָה. וּמִי שְׂלָא נִכְתָּב בּוֹ הָרִי הַכְּתוּב כָּלֶלֶן (ס"א וַיִּבְרָךְ אוֹתָם וְעוֹד בְּתִיב) מֵה אֲמַךְ לְבֵנֵי־אִי־יִט (כ) וַיֵּיטֵב. הֵטִיב לָהֶן. וְזֶה חֲלוּק בְּתַבְּהָ

women were all] as skilled as midwives (מילדות) [and thus, needed only to call a friend to help them give birth (Maskil LeDavid). The word חיות means “midwives,” as indicated by] the Aramaic translation of the word מילדות [which] is חיתא. However, [the word חיות also has the meaning “animals.” From this,] our Rabbis have expounded our verse here to mean that the Hebrew women were compared to animals of the field, that do not need midwives [at all, when they give birth. Now this metaphor is actually found in Scripture]. And where in Scripture do we find that they [the Hebrew people] are likened to animals? [In the verse (Genesis 49:9),] “[Yehudah is] a cub, a lion!” and (Genesis 49:27), “[Binyamin is] a wolf that tears;” and (Deuteronomy 33:17) “The firstborn of his ox” [referring to Yosef’s descendant, Yehoshua (see Rashi ad loc)]; and (Genesis 49:21) “[Naftali is] a dispatched gazelle.” And any other tribe of Israel that was not specified in these Scriptural blessings in terms of the animal metaphor, are included by the general verses stating (Genesis 49:28), “[these are the twelve tribes of Israel, and this, then, is what their father told them,] blessing them,” [thus what is said to one is as if said to all] and another verse in Scripture states (Ezekiel 19:2), “What a lioness your mother was!” [referring to all of Israel]. (20) וַיֵּיטֵב — [is in the causative form, meaning]

וַיַּעֲצְמוּ מְאֹד: כֹּא וַיְהִי כִּי־יִרְאוּ הַמִּילָדוֹת כֹּא וַהֲוָה כִּד דְּחִילָא חִיָּתָא מִן

became very mighty. (21) And it happened that because the midwives feared

RASHI

“He did good to them.” This is a distinctive feature of words whose root forms have two letters (as in our case, טב), when a ו and י are attached as a prefix [in order] to make it into the third person past — that when the verb is in the causative conjugation, then the letter י is vocalized with [a segol or sometimes with (Be-eir Rechovot)] a tzeirei, also called a kamatz katan [by Rashi], as in our case, וייטב וייטב, has its letter י vocalized with a tzeirei and means literally that God caused the midwives to have good] (see Rashi

II Kings Chapter 17:6, (ויגל). Similar is (Lamentations 2:5), וירב בבת יהודה תאניה, [where vayeirev has its letter י vocalized with a segol and means literally that He caused increased mourning for the daughter of Yehudah; and (II Chronicles 36:20), ויגל השארית, [where the subject of the verb ויגל, vayeigel, with its י vocalized by a segol,] refers to Nevuzaradan [and meaning literally that] he caused the remnant to be exiled; and (Judges 15:4), ויפן זנב, [where the word ויפן, vayefen, with its י is vocalized with a segol, means literally,] that he caused the tails to be arranged one to the other. All these examples are [in the causative conjugation, i.e.,] causing something to be done to another person or object. And when this [type of word form] is in the simple conjugation, then its letter י is vocalized with a chirik, as in (Leviticus 10:20), וייטב בעיניו, [where the word וייטב, vayitav, has its י vocalized with a chirik and is thus in the simple conjugation, literally] meaning that it was good [in his eyes]; also in our verse, וירב העם, [where the word וירב, vayirev, has its י vocalized with a chirik and is thus in the simple conjugation, literally] meaning that the people multiplied; similar is (II Kings 25:21), ויגל יהודה, [where the word ויגל, vayigel, has its י vocalized with a chirik and is thus in the simple (albeit passive) conjugation, literally] meaning that Yehudah was exiled; also (Exodus 2:12), ויפן כה וכה, [where the word ויפן, vayifen, has its י vocalized with a chirik and is thus in the simple conjugation, literally] meaning that he turned this way and that. Now, do not counter me by saying: [But according to the rule you have now taught me, the words] ויגל, וישב, וירד, ויצא, [and so on, all have a prefix of a ו and י, and their letter י is vocalized with a tzeirei — and yet they are in the simple conjugation! This is an invalid objection,] because those examples do not have similar root forms as do the earlier ones cited above [with two-letter root forms: while above, the י is strictly part of the prefix and signifies the third person masculine pronoun, while in these latter examples that you bring,] the letter י is actually part of the root itself [which has three letters, namely, ירד, יצא, ישב, ילך, where

רש"י

שְׂסוּדָה ב' אוֹתוֹת וְנָתַן לָהּ וַיִּוֹ יוֹד בְּרֵאשִׁית כְּשֶׁהִיא בָּאָה לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן וַיִּפְעִיל הוּא נִקְוֵד הַיּוֹד בְּצִיר"י שֶׁהוּא קִמְץ קָטָן כְּגוֹן וַיִּטֵּב אֱלֹהִים לְמִילָדוֹת. וַיִּרֵב בְּבֵת יְהוּדָה הַרְבֵּה תַאֲנִיָּה. וְכֵן וַיִּגַּל הַשְּׂאֲרִית. דְּנִבְוֹרָאֲדָן אֶת הַגְּלָה אֶת הַשְּׂאֲרִית. וַיִּפֶן זֵנֵב אֶל זֵנֵב. הַפְּנֵה הַזְּנֵבוֹת זו לְזוֹ. כָּל אֵלוֹ לִשְׁוֹן הַפְּעִיל אֶת אַחֲרִים וְכִשְׁהוּא מְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן וַיִּפְעֵל הוּא נִקְוֵד הַיּוֹד בְּחִיר"ק. כְּגוֹן וַיִּטֵּב בְּעֵינָיו לִשְׁוֹן הוֹטֵב. וְכֵן וַיִּרֵב הָעָם נִתְרַבָּה הָעָם. וַיִּגַּל יְהוּדָה הַגְּלָה יְהוּדָה. וַיִּפֶן כַּה וְכַה פָּנָה לְכָאן וּלְכָאן. וְאֵל תְּשִׁיבֵנִי וַיִּלָּךְ וַיִּשָּׁב וַיִּרֵד וַיִּצֵּא לְפִי שְׂאִינָן מִגְּזֵרָתָן שֶׁל אֵלוֹ שְׂהָרִי הַיּוֹד יִסּוּד בְּהוֹן יִלָּךְ יִשָּׁב יִרֵד יִצֵּא יוֹד אוֹת

קדם יי ועבד להון בתיו:

את־האלהים ויעש להם בתים:

God, He made houses for them.

RASHI

רש"י

the ך is [not simply a pronominal prefix attached to a two-letter root, but rather] a third letter of the root itself (and see also Rashi on Genesis 7:23). **And God was good to the midwives** — And what was this good [that He benefitted them]? [This is

שלישית בו: וייטב אלהים למילדת. מהו הטובה: (כא) ויעש להם בתים. בתי כהונה ולויה ומלכות שקרויין בתים. [ויבן] את בית ה' ואת המלך כהונה ולויה מיוכבד. ומלכות ממרים כדאיתא במסכת סוטה:

stated in the next verse:] (21) **He made houses for them** — [These refer to] dynasties of priests and Levites, and [dynasties of] royalty, which are referred to in Scripture as "houses." [For the verse states] (1 Kings 9:10), "[When Shlomoh] had built [the two houses,] the House of the Lord and the house of the king." Thus, [as a reward for Yocheved and Miriam's fear of Heaven,] priests and Levites stem from Yocheved, while royalty stems from Miriam [who was an ancestor of King David,] as is taught in Tractate Sotah (11b).

PROPHETS Isaiah 28

נביאים ישעיה פרק כח

ח ארי כל פתוריהון מלן מיכל מגעל ומשקן לית להון אתר די נקי מן אונס: ט למן אתיהיבת אורייתא ומן אתפקד למספר חוכמא הלא לבית ישראל דרחימין מכל עממיא וחביבין מכל מלכותא: י ארי אתפקדו למעבד אורייתא ומא דאתפקדו

ח פי כל־שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום: ט את־מי יורה דעה ואת־מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים: י פי צו לצו קו לקו

(8) For all tables are full of vomit and filth, so that there is no place. (9) To whom shall one teach knowledge? And whom shall one make understand the message? To those who are weaned from milk, removed from breasts. (10) For a precept

RASHI

רש"י

(8) **For all tables** — All their tables are sacrifices to the dead [i.e., idolatry] which are like vomit and filth. **So that there is no place** — In a [sane] mind to tolerate them. (9) **To whom shall one teach knowledge** — Perhaps to a baby. **To those who are weaned from milk** — Separated from milk. **Removed from breasts** — I.e., removed from Torah scholars. (10) **For a precept upon precept** — The prophet commands a precept

(ח) פי כל שלחנות שלהם של זבחי מתים שהן בקיא צואה: בלי מקום. אין הדעת סובלתו: (ט) את מי יורה דעה. שמא לתינוקת: גמולי מחלב. בדולי מחלב: עתיקי משדים. מוטרים מלפני תלמידי חכמים: (י) פי צו לצו וגו'. נביא

לא צביאו למעבד ואתנביאו עליהון נבייא דאם יתובון ישתבק להון ולמלי נבייא לא קבילו הליכו ברעות נפשהון ולא תמידו למעבד אורייתי סברו דיתקיים להון פולחן טעותא ולא סברו לפולחן בית

קו לקו זעיר שם זעיר שם: יא פי בלעגי שפה ובלשון אחרת ידבר אל העם הזה: יב אשר אמר אליהם זאת המנוחה הניחו לעיף וזאת המרגעה ולא אבוא שמוע: יג והיה להם דבר ידוה צו לצו צו לצו קו לקו זעיר שם זעיר שם למען

מקדשי כזער הוה בעיניהון בית מקדשי למפלה תמן כזעיר בעיניהון שכנתי תמן: יא ארי בשנוי ממלל ובלישן תולעבא הוו מלעגין לקביל נבייא דמתנבן להון עמא הדין: יב דאמרין להון נבייא דין בית מקדשא פלחו ביה ודא אחסנת בית גיחא ולא אבו לקבלא אולפן: יג דין יהי כס פורענותהון על זעברו על פתגמא דיי ועל דאתפקדו למעבד אורייתא ומא דאתפקדו לא צביאו למעבד בכך יתמסרון לעממא דלא ידעו אורייתא על דהליכו ברעות נפשהון ולא תמידו למעבד רעותי בכך יסברון לסעיד בעזן דאייתי עליהון עקא ולא יהי להון סעיד וסמיד על דהוה זעיר בעיניהון בית מקדשי למפלה

upon precept, precept upon precept; line upon line, line upon line; here a little, and there a little; (11) For with distorted speech and another tongue does he speak to this people. (12) For he said to them, This is the rest, give rest to the weary; and this is the tranquility; yet they would not hear. (13) Therefore the word of the Lord was to them precept upon precept, precept upon precept; line upon line, line upon line; here a little, and there a little; that they might go, and

RASHI

רש"י

from the Holy One Blessed is He, but they [come back] with a precept from idols. **Line upon line** — They have a [conflicting] standard of wicked judgments equal to the [proper] standards of law. **Here a little** — The prophet admonishes; The evil will be upon them shortly and they reply; Let Him hasten His deeds in a shorter amount of time. (11) **Distorted speech** — Whoever speaks to them words of prophecy, to them it seems as though he speaks a distorted language. (12) **For he said** — I.e. the prophet said to them. **This is the rest** —

מצוה להם מאת הקב"ה והם יש להם צו של ע"ז: קו לקו. יש להם קו משקלות משופט הרשע כנגד קו הצדק: זעיר שם. הנביא אמר להם עוד מעט תבא עליהם רעה והם אומרים ימהר יחיש מעשהו לימים מועטין: (יא) פי בלעגי שפה וכו'. כל המדבר עליהם דבר נבואה דומה להם ללשון נלעג: (יב) אשר אמר. הנביא להם: זאת המנוחה. להיותכם בשלוח: הניחו לעיף. שלא תגזלוהו: (יג) והיה להם דבר ה'. כמדתם: צו לצו. הנבאים ישתעבדו בהם פקידה על פקידה: קו לקו. קו של פורעניות כנגד קו עבירות שבידם: זעיר שם וכו'. לימים מועטין יתמעטו הם:

For you to be at peace. **Give rest to the weary** — I.e., don't rob him. (13) **Therefore the word of the Lord was to them** — According to their own measure. **Precept upon precept** — A precept of the nations will enslave them instead of their precept. **Line upon line** — A line of retribution equal to the line of sins in their hands. **Here a little** — In a little while, they shall become fewer.

תִּמְנָן בְּכֹן יִשְׁתָּאֲרוּן כְּזַעִיר בִּינֵי
 עֲמֻמָּיָא דִּיגְלוֹן לְתַמְנָן בְּדִיל
 דִּיהִכּוֹן וְיִתְקַלּוֹן לְאַחֹרָא וְיִתְבָּרוּן וְיִתְצָדוּן וְיִתְאַחֲדוּן:

fall backward, and be broken, and trapped, and captured.

Writings Mishlei 12

כתובים משלי פרק יב

ט טב הוא זלילא ועבדי אית
 ליה מן הוא דמתיקר וחסיר
 לחמא: י ידיע צדיקא נפשא
 דבעיריה ורחמיהון דרשיעי
 נכזריותא: יא דפלא בארעיה
 יסבע לחמא ודרדה בתר
 סריקותא חסר רעינא הוא:
 יב ראג רשיעא מצודתא
 בישתא ועקרהון דצדיקי
 יג בחובא דשפוטא מתקל בישא ופליט צדיקא מן עקתא: יד גברא מן פרי פומיה ישבע טבתא

ט טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם: י יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי: יא עבד אדמתו ישבע לחם ומרדה ריקים חסר לב: יב חמד רשע מצוד רעים ושרש צדיקים יתן: יג בפשע שפתים מוקש רע ויצא מצרה צדיק: יד מפרי פי איש ישבע טוב וגמול ידי אדם

(9) Better is a man lightly esteemed but is slave to himself, than he who honors himself but lacks bread. (10) A righteous man knows the soul of his beast; but the compassion of the wicked is cruel. (11) He who tills his land shall have plenty of bread; but he who follows vanities is void of understanding. (12) The wicked craves the prey of the evil; but the root of the righteous provides. (13) The wicked is trapped by the transgression of his lips; but the righteous emerge from of trouble. (14) A man shall be satisfied with good by the fruit of

RASHI

רש"י

(9) **Better is a man lightly esteemed** — *In his own eyes becoming a slave for himself. Than he who honors himself* — *In his own eyes and ends up lacking bread.*
 (10) **The soul of his beast** — *I.e., his children and his household.* (11) **His land** — *as is plainly understood. Another explanation: One who constantly reviews his studies.*
 (12) **The wicked craves** — *To be fed and maintained through the prey of the wicked. But the root of the righteous* — *Will yield good fruit.* (13) **[The wicked is trapped] by the transgression of his lips** — *[Refers to] the generation of the flood. Emerges from trouble* — *[Refers to] Noach the righteous.* (14) **By the fruit of his mouth** — *of those who engage*

(ט) טוב נקלה. בעיניו ונעשה עבד לעצמו: (י) נפש בהמתו. בניו ובני ביתו: (יא) אדמתו. כמשמעו ד"א שחזור על תלמודו תמיד: (יב) רשע. להיות ניזון ומתפרנס ממצוד רשע: ושרש צדיקים. יתן פירות טובים: (יג) בפשע שפתים. דור המבול: ויצא מצרה. נח הצדיק: (יד) מפרי פי איש. של

יָשׁוּב (קרי יָשִׁיב) לֹא:

וְכָל בֶּר נֶשׁ הַיָּד עֹבֵד אִידוֹ
מִתְפָּרֵעַ:

his mouth; and the reward of a man's hands shall be rendered to him.

RASHI

רש"י

in Torah [study]. Be satisfied with good — Eats the fruit in this world. Shall be paid back him — In the World to Come.

עֹסְקֵי תוֹרָה: יִשְׁבַּע טוֹב. אוֹכֵל פִּירוֹתָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה: יָשִׁיב לוֹ. בְּעוֹלָם הַבָּא:

Mishnah Bava Metzia, chapter 3

משנה בבא מציעא פרק ג

(1) If a man entrusts an animal or utensils with his neighbor [as a guardian], and they are stolen or lost, and he [the guardian] pays [for them, or even if he only declares in *bet din* that he intends to pay for them], declining to swear — since it was ruled that an unpaid guardian may swear [that he was not negligent and had not misused them in any way] and be free [from liability]; the thief, if he is found, must pay *kefel* [double restitution], and if he has slaughtered or sold

א המפקיד אצל חבירו בהמה או כלים, ונגנבו או שאבדו, שלם ולא רצה לשבע, שהרי אמרו שומר חנם נשבע ויוצא, נמצא הגנב, משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי משלם למי שהפקדון אצלו. נשבע ולא רצה לשלם, נמצא הגנב, משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. למי משלם, לבעל הפקדון: **ב** השוכר פרה מחברו והשאלה לאחר ומתה כדרכה ישבע השוכר שמתה כדרכה והשואל ישלם לשוכר. אמר רבי יוסי כיצד הלא עושה סחורה בפרתו של

[the animal], he must pay four or fivefold [restitution (see Exodus 22:3)]. To whom does he pay? To the one with whom the object was deposited [by choosing to pay rather than swear, the guardian assumed all the rights from the owner including payment and fines, if and when, the thief is caught]. If he [the unpaid guardian] swears, not wishing to pay: The thief, if found, must pay *kefel*, and if he has slaughtered or sold [the animal], must pay four or fivefold restitution. To whom does he pay? To the owner of the object. (2) If a man leases a cow from his neighbor [and after receiving permission from the owner], lends it to another where it died a natural death, the lessee swears that it died naturally [since a paid guardian and a lessee take an oath regarding cases of injury, forced capture by robbers or natural death and they are free of liability], and the borrower [who is liable even in a case of natural death] must pay the lessee [from whom he borrowed it]. Said Rabbi Yose; How does one do business with his neighbor's cow [i.e., how could he be paid for an animal that never belonged to him]? Rather the [value

רבנו עובדיה מברטנורא

א המפקיד. ולא רצה לישבע. שבעת השומרין. שהיה יכול ליפטר אם נשבע שלא פשע בה ושלא שלח בה יד: למי שהפקדון אצלו. דכיון דשילם קנה כל תשלומיה. ואפילו לא שילם אלא כיון שאמר בבית דין הריני משלם, קנה כל תשלומיה, לא שנה תשלומי כפל ולא שנה תשלומי ארבעה וחמשה: **ב** השוכר פרה מחבירו. ועמד שוכר והשאלה לאחר ברשות המשכיר. שאם לא נתן לו המשכיר רשות, הא קיימא לך, שומר שמטר לשומר חייב: **ישבע השוכר**. למשכיר. שמתה כדרכה ופטור. שהשוכר פטור מן האונסין: **והשואל**. שהוא חייב באונסין, משלם לשוכר,

of the] cow must be returned to its owner [the *halachah* follows Rabbi Yose]. (3) If a man admits [on his own] to two [others], I robbed one of you of a *maneh*, but do not know which of you, or the father of one of you deposited a *maneh* with me, and I do not know which; he must give each a *maneh*, since he himself confessed [and wants to act in a morally correct manner. However, where two claim that he stole from them and he admits that he stole from one, each of the claimants swears and collects payment.

this fine was imposed by the Rabbis as a punishment for stealing. Similarly, where two claim that their father had deposited an object with him and he admits that he received from one, the Rabbis fine him by entitling each to swear and collect, since here, too, he should have remembered who deposited with him]. (4) If two made a deposit with a person [at the same time, in front of each other], one, a *maneh* [which equals one hundred *zuz*] and the other, two hundred [*zuz*] — this one says; The two hundred is mine, and the other, also says; The two hundred is mine [the defendant argues, that due to the fact that you trusted each other by depositing with me at the same time and in front of each other and did not fear that the one who deposited the one hundred would claim the two hundred, I had no obligation to remember who deposited which amount]; he [therefore] gives each a *maneh*, while the rest lies until Eliyahu [the Prophet] arrives [and informs us of the truth]. Said Rabbi Yose; If so [that the thief also recovers his hundred, then], what will the thief lose [and induce him to confess]? Rather, the whole [three hundred *zuz*] must lie until Eliyahu comes. (5) Likewise, if two utensils [are deposited with a person]; one worth a *maneh* and the other worth one thousand *zuz* — this one claims; The expensive one is mine, while the other claims; The expensive one is mine. The inferior is given to one of them, and out of the superior [i.e., if it were a golden vessel, we break the vessel], the value of the inferior is

רבנו עובדיה מברטנורא

בשבועה שהוא נשבע למשכיר: אמר רבי יוסי כיצד הלה עושה טחורה וכו'. והלכה כרבי יוסי: ג אמר לשנים גזלתי לאחד מכם. והם אינם תובעים לו כלום, אלא הוא בא לצאת ידי שמים: נותן לזה מנה ולזה מנה. אבל שנים שתבעוהו והודה שגזל לאחד מהם, ישבע כל אחד מהם שלו גזל, ונותן מנה לזה ומנה לזה. קנס קנסוהו חכמים מפני שעבר על לא תגזול. וכן שנים שתבעו לאחד. כל אחד אומר אבי הפקיד אצלך מנה, והוא אומר אביו של אחד מכם הניח לי מנה ואיני יודע איזהו, הרי כל אחד מהם נשבע שאביו הניח אצלו מנה, ונותן מנה לזה ומנה לזה, דאיהו פשע בנפשיה דהוה ליה למידק ולזכור מי הניח אצלו המנה: ד שנים שהפקירו אצל אחד זה מנה וזה מאתים. כגון דאפקירו תרווייהו כי הדדי זה בפני זה: נותן לזה מנה ולזה מנה וכו'. דאמר להו אתון לא קפדיתו אהדדי, ולא חשרתם זה את זה שמא חבירו יתבע המאתים. אנא נמי לא רמאי אנפשאי למידק המאתים של מי הן. ונעשו כאילו הניחו כל השלש מאות בצרור אחד, דלא הוי ליה למידק מה יש לזה בתוכו ומה יש לחבירו: מה הפסיד הרמאי. ולעולם לא יודה על האמת: ה וכן שני כלים. לרבנן אצטריבא ליה. ולא זו אף זו קתני, לא מיבעיא במנה ומאתים

חברו. אלא תחזור פרה לבעלים: ג אמר לשנים, גזלתי לאחד מכם מנה, ואיני יודע איזה מכם, או, אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה, ואיני יודע איזה הוא, נותן לזה מנה ולזה מנה, שהודה מפי עצמו: ד שנים שהפקירו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים, זה אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים, נותן לזה מנה ולזה מנה, והשאיר יהא מנח עד שיבוא אליהו. אמר רבי יוסי, אם כן מה הפסיד הרמאי. אלא הכל יהא מנח עד שיבוא אליהו: ה וכן שני כלים, אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז, זה אומר יפה שלי וזה אומר יפה שלי, נותן את הקטן לאחד מהן, ומתוך הגדול

given to the second, the rest remaining until Eliyahu comes [even though the owner will eventually recover a damaged vessel]. Said Rabbi Yose; If so, what will the thief lose? Rather the whole must lie until Eliyahu comes [the *halachah* does not follow Rabbi Yose]. (6) If a man deposits produce with his neighbor, even if it suffers [its average] loss [through rodents or rot], he may not touch it [i.e., sell it and give the money to the owner, since one prefers the actual fruits of his own labor, rather than a larger quantity produced by others]. Rabban Shimon ben Gamliel says; He must sell it by order of the court, because

it is like returning lost property to its owner. [However, the Sages agree, where the loss through storage is greater than average, that it should be sold by order of the court; the *halachah* follows the Sages.] (7) If a man entrusts produce with his neighbor [and he stored it together with his own produce in one large pile], he [the guardian] may [upon returning it] make deductions for loss [due to mice, as follows]: For wheat and rice, nine half *kav* [i.e., 4.5 *kav*] per *kor* [= 30 *se'ah* = 180 *kav*, i.e., 2.5 %]; for barley and millet, nine *kav* per *kor* [i.e., 5 %]; for spelt and linseed, three *se'ah* per *kor* [10 %]: All depending on the quantity [of produce] and the [amount of] time [stored, i.e., these deductions are made per *kor* and per annum]. Said Rabbi Yochanan ben Nuri; What do mice care; they eat [the same] whether the quantity is large or small! Therefore, he may make deductions for one *kor* only. Rabbi Yehudah says; If it is a large quantity [10 *kor* or more and it was stored during the dry season and returned during the wet season], he does not deduct any loss at all, since [during the wet season] it increases [by swelling, thus offsetting the losses; the *halachah* does not follow Rabbi

רבנו עובדיה מברטנורא

דליכא פסידא דשבירת כלי, אמרו רבנן נותן לזה מנה ולזה מנה, אלא אפילו בשני בליים דאיכא פסידא שצריך לשבר הכלי הגדול כדי לתת ממנו דמי הקטן, ולכשיבא אליהו נמצא שבעל הכלי הגדול הפסיד שנשבר הכלי שלו, וסלקא דעתך אמינא דבהא מודו רבנן לר' יוסי שהכל היא מונח עד שיבא אליהו. קמשמע לן. והלכה כחכמים: **א** **אבודים**. על ידי עכברים או רקבון: **לא יגע בהן**. למכרן לפי שרוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חבירו. קב שלו חביב עליו ע"י שעמל בו, מתשעה קבין של אחרים שיקח בדמיהן אם ימכרם. ולא אמרו רבנן הרי זה לא יגע בהן, אלא שלא אבדו אלא עד כדי חסרון המפורש במשנתינו, לחטים ולאורז תשעה חצאי קבין לכור וכו'. אבל אם אבדו יותר מכדי חסרון, מודים חכמים לרבן שמעון בן גמליאל דמוכרין בבית דין. והלכה כחכמים: **א** **המפקיד פירות אצל חבירו**. ועירבן הנפקד עם פירותיו והיה מסתפק מהן ואינו יודע שיעור מה שאכל. כשבא להחזירן יוציא לו חסרונות, יפחות כמה הם רגילים לחסור: **תשעה חצאי קבין לכור**. הכור שלשים סאין, והסאה ששה קבין: **הכל לפי המדה**. כן לכל כור וכו': **הכל לפי הזמן**. שהניחם בידו. לכל שנה ושנה ינכה לו כך: **מה איכפת להו לעכברים**. כך אוכלים ממדה מועטת כמו ממדה מרובה. הלכך תשעה חצאי קבין לשנה בין לכור בין לעשרה כורין: **אם היתה מדה מרובה**. שהפקיד אצלו הרבה, מעשרה כורים ולמעלה, לא יוציא לו חסרונות: **מפני שהן מותירות**. שבימות הגורן כשמפקידים החטים, יבשים, ובימות הגשמים כשמחזירן נופחות. ובאכילת עכברים אינן נחסרין כל כך לכל כור וכו', דכולי האי לא אכלי עכברים מעשרה כורין, הלכך נפחתו משלמת למה שעכברים אוכלים. ואין הלכה לא כרבי יהודה

נותן דמי הקטן לשני, והשאר יהא מנח עד שיבוא אליהו. אמר רבי יוסי, אם כן מה הפסיד הרמאי. אלא הכל יהא מנח עד שיבוא אליהו: **א** **המפקיד פרות אצל חברו**, אפילו הן אבודין לא יגע בהן. רבן שמעון בן גמליאל אומר, מוכרין בפני בית דין, מפני שהוא כמשיב אבדה לבעלים: **א** **המפקיד פרות אצל חברו**, הרי זה יוציא לו חסרונות. לחטין ולאורז, תשעה חצאי קבין לכור, לשעורין ולדיתן, תשעה קבין לכור, לכסמין ולזרע פשתן, שלש סאין לכור. הכל לפי המדה, הכל לפי הזמן. אמר רבי יוחנן בן נורי, וכי מה אכפת להן לעכברין, והלא אוכלין בין מהרבה ובין מקמעא. אלא אינו מוציא לו חסרונות אלא לכור אחד בלבד. רבי יהודה אומר, אם היתה מדה מרובה,

Yochanan ben Nuri, or Rabbi Yehudah]. (8) [If one entrusts wine with his neighbor and he stored it in the same barrel as his own wine] he deducts a sixth of the wine [which is the amount usually absorbed by the walls of the barrel]. Rabbi Yehudah says; A fifth [since the clay in his area absorbed more]. [In the case of oil] he deducts three *log* of oil per one hundred [3%], which comprises a *log* and a half for lees, and one and a half for absorption [into the walls of the barrel]. But if it were refined oil, he makes no deduction for lees. If they were old barrels [already

having absorbed the maximum], he makes no deduction for absorption. Rabbi Yehudah says; Even if he sells refined oil to his neighbor during the whole year [i.e., he purchased an amount of oil for the entire year which he supplies, a bit at a time, as needed, without any lees], the latter must accept a *log* and a half of lees per one hundred [*log*; the *halachah* does not follow Rabbi Yehudah]. (9) If a man deposited a barrel with his neighbor, and [he] the owner did not designate [by saying to the guardian; Lend me] a place for it, and he [the guardian] moved it and it broke: If it broke while in his hand — [if he moved it] for his own personal purposes [e.g., he used it as a stool], he is responsible [since a borrower, without permission, is considered a thief and has liability even for accidents]; [if] for its own need [e.g., if the barrel was not in a safe place], he is not responsible. If it broke after he put it down, whether [he moved it] for his personal need or for its need, he is not liable [this follows the view of Rabbi Yishmael, that once an item is returned to a safe place even though the owner was not aware of its unauthorized use or of its return, he resumes his status as an unpaid guardian who only bears liability for negligence]. If [however,] the owner designated a place for it, and he moved it and it broke, whether it was in his hand or after he put it down — [if he moved it] for his personal purposes, he is responsible [this follows the view of Rabbi Akiva who maintains that although an item is returned to a safe place, he retains his status as a thief until the owner is

בנו עובדיה מברטנורא

ולא כרבי יוחנן בן נורי. וכל השיעורים הללו בארץ ישראל ובימי התנאים. אבל בשאר ארצות ובזמנים הללו, הכל כפי מה שרגילים הזרעים לחסר באותה מדינה ובאותו זמן: **ח יוציא לו שתות לויין**. אם הפקיד אצלו יין ועירבו עם יינו, הקנקנים בולעים שתות: **רבי יהודה אומר חומש**. שהקרקע שהיו עושים ממנו הקנקנים באתריה דרבי יהודה בלע חומש. והכל לפי המקום: **אף המוכר וכו'**. כשם שאמרו שמרים במפקיד, כך אמרו במוכר. שהמוכר שמן לחבירו ונתן לו מתוך חביותיו שמן מזוקק תמיד שהוא מסתפק ממנו, הרי הלוקח מקבל עליו לפחות לו לוג ומחצה מחמת שמרים לכל מאה לוג. ואין הלכה כר' יהודה: **ט לא יחדו לה הבעלים מקום**. בבית שומר, לומר לו זוית זו השאילני: **לצרכו**. להשתמש בה: **לצרכה**. שהיתה במקום שקרובה להשתבר: **אם משהניחה**. שכלה תשמישו הניחה במקום משתמר. בין שטלטלה מתחלה לצרכו, בין שטלטלה לצרכה, פטור. דאמרינן משהחזירה הרי היא ברשות הבעלים כבתחלה, ואינו עליה אלא כשומר חנם ופטור על אונסיה, ואע"פ שלא הודיע לבעלים לומר נטלתיה והחזרתיה. ורישא דמתניתין רבי ישמעאל היא, דאמר בגונב טלה מן העדר והחזירו למקומו שהוא פטור דלא בעינן דעת בעלים. והאי דקתני לא

אינו מוציא לו חסרונות, מפני שמותירות: **ח יוציא לו שתות לויין**. רבי יהודה אומר, חמש. יוציא לו שלשת לגין שמן למאה, לג ומחצה שמרים, לג ומחצה בלע. אם היה שמן מזוקק, אינו מוציא לו שמרים. אם היו קנקנים ישנים, אינו מוציא לו בלע. רבי יהודה אומר, אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה, הרי זה מקבל עליו לג ומחצה שמרים למאה: **ט המפקיד חבית אצל חברו, ולא יחדו לה הבעלים מקום, וטלטלה ונשברה, אם מתוך ידו נשברה, לצרכו, חיב, לצרכה, פטור**. אם משהניחה נשברה, בין לצרכו בין לצרכה פטור. יחדו לה הבעלים מקום, וטלטלה ונשברה, בין מתוך ידו ובין

notified of its unauthorized use and its subsequent return]; if for its own need, he is not liable. (10) If a man entrusted money [for safekeeping] with his neighbor, who bound it up and carried it [over his shoulder] behind him, [or the guardian further] entrusted it to his minor son or daughter and locked [the door] before them, but not properly, he is liable, because he did not guard [it] in the manner of guardians. [In the first case,

because money should always be guarded in his hands in front of him. In the second case, because he handed it over to his minor children. Had they been adults he would not be liable, since a person who deposits with another expects that the wife and children may assist him. (In a case where the money was deposited with him, in his house, he must guard it by: a) burying it in the ground, or b) hiding it in a wall within one handbreadth from the ceiling or the ground).] But if he guarded it in the manner of guardians [and it was stolen or lost], he [being an unpaid guardian] is exempt. (11) If a man deposits money with a money changer, if bound up [and sealed, or tied in an unusual type of knot], he must not use it; therefore [since he may not use it, he is considered an unpaid guardian and] if it is lost, he does not bear liability. [However,] if loose, he [the money-changer] may use it [and he is now considered a paid guardian, and] therefore, if it is lost, he bears liability [for loss or theft. If he actually used the money, the money changer has become a borrower who bears liability even for accidents]. [But if he deposits it] with a private individual, whether it is bound up or loose, he may not use it; therefore if it is lost, he [being considered an unpaid guardian] does not bear

בנו עובדיה מברטנורא

יחדו לה הבעלים מקום, לא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא יחדו לה הבעלים מקום והחזירה למקומה לאחר שנשמש בה לצרכו שהוא פטור, ואע"פ שלא הודיע לבעלים, שהיה החזירה למקום המיוחד לה, אלא אפילו לא יחדו לה הבעלים מקום, דלאו למקום מיוחד לה החזירה, פטור, הואיל והחזירה למקום משתמר, דלא בעינן דעת בעלים: **ובין משהניחה לצרכו חייב**. סיפא זו אתאן לרבי עקיבא דאמר בגונב טלה מן העדר והחזירו למקומו ונאנס, לעולם הוא חייב, עד שיוודע לבעלים שגנב והחזיר. והכא נמי לאחר שנשמש בה לצרכו ונגעשה גולן עליה אע"פ שהניחה במקום המשתמר, חייב. והאי דקתני ביפא יחדו לה הבעלים מקום, לא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא לא יחדו שהוא חייב משהניחה לאחר שנשמש לצרכו, דהא לא הניחה במקום המיוחד לה, אלא אפילו יחדו לה מקום שחזר והניחה במקומה, חייב, דבעינן דעת בעלים. ורישא רבי ישמעאל וסיפא ר"ע. והכי מוקמינן לה בגמרא: **צָרָן**. בסודרו: **והפשילן לאחוריו**. אע"פ ששמירה מעולה היא, חייב, שהמוליך מעות של פקדון ממקום למקום אין להם שמירה אלא בידו, דכתיב (דברים י"ד) וצרת הכסף בידך, אע"פ שצוררים הם, יהיו בידך. ואם בבית הוא, אין להם שמירה אלא בקרקע, ובכותל, בטפח הסמוך לתקרה או בטפח הסמוך לארץ. שאין דרך הגנבים לחפש שם. ואם שמר בענין אחר, פושע הוא וחייב. אלא אם כן התנה מתחלה עם המפקיד שעל מנת כן הוא מקבל הפקדון שלא יתחייב בכל השמירות הללו: **לבנו ולבתו הקטנים**. אבל לגדולים, נשבעים הם ששמרו כדרך השומרים ופטור. ולא אמרינן בהא שומר שמטר לשומר חייב, שדרך האדם להפקיד מה שהופקד בידו, ביד אשתו ובניו. וכל המפקיד, על דעת שיתנם הנפקד ביד אשתו ובניו הוא מפקיד: **לא אם צרוּרין**. וחתומין, או קשורים קשר משונה: **לא ישתמש בהן**. אבל אם אינם חתומים או

משהניחה, לצרכו, חייב, לצרכה, פטור: **י המפקיד מעות אצל חברו, צָרָן והפשילן לאחוריו, או שמטְרָן לבנו ולבתו הקטנים, ונָעַל בפניהם שלא כראוי, חייב, שלא שמר כדרך השומרים. ואם שמר כדרך השומרים, פטור: לא המפקיד מעות אצל שלחני, אם צרוּרין, לא ישתמש בהם, לפיכך אם אָבְדו אינו חייב באחרייתן, מתרין, ישתמש בהן, לפיכך אם אָבְדו חייב באחרייתן. אצל בעל הבית, בין צרוּרין ובין מתרין לא ישתמש בהן, לפיכך אם אָבְדו אינו חייב**

liability. A shopkeeper is considered a private individual; these are the words of Rabbi Meir. Rabbi Yehudah says; A shopkeeper is considered a money changer [the *halachah* follows Rabbi Yehudah]. (12) If a man had laid his hand [unlawfully] upon his fellow's property [entrusted with him for safekeeping]: the School of Shammai say; He is punished [and is liable] in respect to

decrease [in value. If he was given a sheep to safeguard and it was pregnant or had wool and he misused it, and subsequent to its giving birth or the wool being shorn it was stolen, he is liable for its decrease, i.e., for the sheep and the newborn or the sheep's wool] and [is also liable to] increase [in value. If he was given a sheep that was not pregnant or was recently shorn of its wool and after having misused it, she became pregnant or its wool had grown and it was stolen, he pays for the increase, i.e., for a pregnant sheep or an unshorn one]. The School of Hillel say; [he must pay its value] as when it was withdrawn [from the owner, i.e., the value at the time it was given to him for safekeeping]. Rabbi Akiva says; [He pays whatever its value] at the time the claim is made [against him in court; the *halachah* follows the School of Hillel]. If a man plans [i.e., expresses his intention in the presence of two witnesses] to lay his hand [unlawfully] upon his fellow's property [entrusted with him for safekeeping]; the School of Shammai say; He is [immediately] responsible [for all accidents, since the verse states; "Regarding any (דבר lit. word) matter of dishonesty," (Exodus 22:8) i.e., as soon as he speaks of his dishonest intention]; but the School of Hillel say; He is not responsible until he [actually] uses it [unlawfully], for it is written, "That he had not laid his hand upon his fellow's property." (ibid. verse 10) How so? If he [the guardian] inclines the barrel [given into his keeping] and removes a *revi'it* [a quarter *log* of wine], and [later on] it breaks, [since he did not lift it] he pays only for the *revi'it*. But if he lifts it and takes a *revi'it*

רבנו עובדיה מברטנורא

קשורים קשר משונה אע"פ שצוררין, הרי הן כמותרין וכאילו אינם קשורים כלל, ומותר להשתמש בהן: **חייב באחריותן**. ואפילו לא נשתמש בהן הוי עליהם שומר שכר, מפני שיכול להשתמש בהם, וחייב בגניבה ואבדה. ואם נשתמש, הווי מלוה גביה וחייב אף באונסין: **רבי יהודה אומר כשולחני**. והלכה כרבי יהודה: **יב ילקה בחסר וביתר**. במה שחסר הפקדון, ובמה שהותר. כגון שהפקיד אצלו רחל טעונה צמר, או מעוברת, ונגזזה או ילדה לאחר ששלח בה יד, משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה, ונמצא שהוא לוקה במה שחסרה אצלו, וביתר, שאם נתעברה או טענה צמר כשהיא אצלו, משלם אותה טעונה ומעוברת כמות שהיא עכשיו, והרי לוקה ביתר: **ובית הלל אומרים כשעת הוצאה**. מבית הבעלים, אם טעונה טעונה, ואם רקנית רקנית: **רבי עקיבא אומר כשעת התביעה**. כמו שהוא הפקדון בשעת העמדה בדין. דכתיב (ויקרא ד) לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו, יתן כמו שהוא ביום אשמתו, ביום שמתחייב בו בדין. והלכה כבית הלל: **החושב לשלוח יד בפקדון**. אמר בפני עדים אטול פקדונו של פלוני לעצמי: **בית שמאי מחייבים**. דכתיב (שמות כב) על כל דבר פשע, משעה שדיבר לשלוח יד הוי פושע: **עד שישלח בו יד**. דכתיב אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. והאי על כל דבר פשע, דרשי ביה בית הלל, אמר לעבדו ולשלוחו לשלוח יד

באחריותן. חנוני כבעל הבית, דכרי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, חנוני כשולחני: **יב השולח יד בפקדון, בית שמאי אומרים, ילקה בחסר וביתר**. ובית הלל אומרים, כשעת הוצאה. רבי עקיבא אומר, כשעת התביעה. החושב לשלח יד בפקדון, בית שמאי אומרים, חייב. ובית הלל אומרים, אינו חייב עד שישלח בו יד, (שנאמר (שמות כב) אם לא שלח ידו במלאכת רעהו). כיצד. הטוה את החבית ונטל הימנה

from it and it breaks [afterwards, since by lifting it he took possession of the entire barrel], he must pay its entire value.

רביעית, וְנִשְׁבְּרָה, אִינוּ מְשַׁלְּם אֶלָּא רְבִיעִית, הַגְּבִיָּה וְנִטְלָה הֵימָנָה רְבִיעִית, וְנִשְׁבְּרָה, מְשַׁלְּם דְּמֵי כֻּלָּהּ:

רבנו עובדיה מברטנורא

בפקדון מנין שהוא חייב, תלמוד לומר על כל דבר פשע: **כיצד הטוה את החבית**. השתא מפרש למלתייהו דבית הלל. ואית ספרים דלא גרסי כיצד. ומלתא באנפה נפשה היא: **ונשברה**. לאחר זמן: **אינו משלם אלא רביעית**. דשליחות יד אינו מתחייב באונסים עד שימשוך או יגביה דהוי קניה: **הגביהה ונטל**. לאו דוקא נטל, דמכי אנגבהה על מנת ליטול חייב באונסיה אפילו לא נטל ממנה כלום. ואם נטל רביעית מן החבית והחמיץ היין הנשאר בחבית אחר כן, אע"פ שלא הגביה החבית משלם כל היין, שהוא גרם ליין שהחמיץ, וגירי דידיה הוא דאהני ליה:

Gemara Bava Metzia, 42a

[Mishnah (10) above states: “If a man entrusted money (for safekeeping) with his neighbor,] who bound it up and carried it [over his shoulder] behind him, [or the guardian further] entrusted it to his minor son or daughter and locked [the door] before them, but not properly, he is liable, As for all [the other cases], it is well, [that he is liable] since indeed he did not guard it in the manner of guardians: But where he bound it up and carried it over his shoulder — what else should he have done? — Said Rava in Rabbi Yitzchak's name: Scripture says: “And bind up the money in your hand” (Deuteronomy 14:25) — even if bound up, [in order to be properly guarded] it should be in your hand.

Rabbi Yitzchak also said; One's money should always be handy [to conclude an unexpected investment opportunity], for it is said: “And bind up the money in your hand.” Rabbi Yitzchak also said; One should always divide his wealth into three parts: [investing] one third in land, one third in merchandise, and [keeping] one third in cash. Rabbi Yitzchak also said; A blessing is found only in that which is hidden from the eye, for it is said: “The Lord will order the blessing to be with you [באסמך] in your [granaries, here meaning] hidden things” [from the root סמוי]. (Deuteronomy 28:8) The School of Rabbi Yishmael taught: A blessing comes only to that over which the eye has no power [i.e., hidden], for it is said: “The Lord will order the blessing to be with you in your hidden things.” Our Rabbis taught; When one goes to measure [the produce in] his granary, he should pray; May it be Your will, O Lord our God, to send a blessing upon the work of our hands. Having begun to measure, he prays; Blessed is He Who

גמרא בבא מציעא דף מ"ב ע"א

צָרְרָן וְהִפְשִׁילָן וְכוּלֵי. בְּשִׁלְמָא כְּלוּהוּ שְׁמַר כְּדָרְךָ הַשּׁוֹמְרִים אֶלָּא צָרְרָן וְהִפְשִׁילָן לְאַחֲרָיו מֵאֵי הוּוּ לִיהִי לְמַעַבְד אָמַר רַבָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר קְרָא (דברים י"ד) וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ אִף עַל פִּי שְׂצֻרוֹרִין יְהִיו בְּיָדְךָ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק לְעוֹלָם יְהִי כֶסֶף שֶׁל אָדָם מְצוּי בְּיָדוֹ שְׁנֵאמַר וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק לְעוֹלָם יִשְׁלִישׁ אָדָם אֶת מְעוֹתָיו שְׁלִישׁ בְּקִרְקַע וְשְׁלִישׁ בְּפִרְקַמְטִיָּא וְשְׁלִישׁ תַּחַת יָדוֹ וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֶלָּא בְּדַבָּר הַסְּמוּי מִן הָעֵינַן שְׁנֵאמַר (שם כ"ח) יִצּוֹ ה' אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמֶיךָ. תְּנָא דְבִי רַבִּי יִצְחָק אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה אֶלָּא בְּדַבָּר שְׂאֵין הָעֵינַן שׁוֹלְטִת בּוֹ שְׁנֵאמַר יִצּוֹ ה' אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמֶיךָ. תְּנּוּ רַבְּנַן הַהוּלָךְ לְמוֹד אֶת גְּרָנוֹ אוֹמַר יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ שֶׁתְּשַׁלַּח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ. הַתְּחִיל לְמוֹד אוֹמַר בְּרוּךְ הַשּׁוֹלַח בְּרָכָה בְּפְרֵי הָאָרֶץ.

sends a blessing on this pile. But if he measured and then prayed, it is a prayer in vain, because a blessing is not found in that which is [already] weighed, measured or counted, but only in that which is hidden from the eye, for it is said; "The Lord will order the blessing to be with you in your hidden things." Shmuel says; Money can only be guarded [by placing it] in the earth [otherwise a guardian is guilty of negligence]. Said Rava: Shmuel admits, however, that on Shabbat eve at twilight [if one receives something to guard at that time] the Rabbis did not put one to that trouble [to go and bury it]. Yet if he tarried after the conclusion of the Sabbath, long enough to bury it [the money], but omitted to do so, he is responsible [if it is stolen]. But if he [the depositor] was a scholar, he [the guardian] might have thought; He may require the money [to purchase items] for *havdalah*. But nowadays that there are sounders [those, who by tapping on the earth, can tell where something is buried], it can be properly guarded only [by placing it] under the roof beams. But nowadays that there are breakers [of beams], it can be guarded only [within the void spaces] between bricks. Said Rava: Shmuel admits [that it may be hidden] in the wall. But nowadays that there are rappers [who locate hollow hiding places], it can be guarded [in a wall] only in the handbreadth nearest the ground or the handbreadth nearest the upper beams.

מִדָּד וְאַחַר כֵּךְ בִּרְךְ הָרִי זֹו תִפְלֵת שְׂוֹא. לְפִי שְׂאִין הַבְּרָכָה מִצִּוְיָהּ לֹא בְדָבָר הַשְּׂקוּל וְלֹא בְדָבָר הַמְדוּד וְלֹא בְדָבָר הַמְנוּי אֲלֵא בְדָבָר הַסְמוּי מִן הָעֵין שְׁנֵאמַר יְצוּ ה' אֲתָךְ אֵת הַבְּרָכָה בְּאַסְמִיךְ. אָמַר שְׂמוּאֵל כִּסְפִים אֵין לָהֶם שְׂמִירָה אֲלֵא בְקִרְקַע. אָמַר רַבָּא וּמוּדָה שְׂמוּאֵל בְּעֶרְבַ שְׁבַת בֵּין הַשְּׂמִשּׁוֹת דְּלֵא אֲטַרְחוּהוּ רַבְנֵן. וְאִי שְׂהָא לְמוּצְאֵי שְׁבַת שִׁיעוּר לְמַקְבְּרִינְהוּ וְלֹא קִבְרִינְהוּ מְחִיב. וְאִי צוּרְבָא מְרַבְנֵן הוּא סְבַר דִּילְמָא מִבְּעֵי לִיהַ זְווי לְאַבְדֵּלְתָא. וְהֵאֵידְנָא דְשִׁכְיַחֵי גְשׁוּשְׂאֵי אֵין לָהֶם שְׂמִירָה אֲלֵא בְשִׁמִּי קוּרְהָ. וְהֵאֵידְנָא דְשִׁכְיַחֵי פְרוּמְאֵי אֵין לָהֶם שְׂמִירָה אֲלֵא בִּינֵי אוּרְבֵי. אָמַר רַבָּא וּמוּדָה שְׂמוּאֵל בְּכוּתֵל. (אִי נְמִי בֵּין הַקְּרָנוֹת). וְהֵאֵידְנָא דְשִׁכְיַחֵי טְפוּחָאֵי אֵין לָהֶם שְׂמִירָה אֲלֵא בְטַפַּח הַסְמוּד לְקִרְקַע אוּ בְטַפַּח הַסְמוּד לְשִׁמִּי קוּרְהָ:

זוהר שמות דף כ' ע"א

פִּתַח וְאָמַר דוּדִי לִי וְאֲנִי לוֹ הָרוּעָה בְשׁוֹשְׁנִים. מִי נָרַם לִי שְׂאֵנִי לְדוּדִי וְדוּדִי לִי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְשׁוֹשְׁנִים. מַה שׁוֹשֵׁן יֵשׁ בּוֹ רֵיחַ וְהוּא אָדוּם מוּצְקִים אוֹתוֹ וְהוּא מִתְהַפֵּךְ לְלֶבֶן וְעוֹלָם רֵיחוֹ לֹא זֶו כֵּךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְּדֶרֶךְ זֶה שְׂאֵלְמָלֵא כֵן לֹא יִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּשִׁבִיל הָאָדָם הַחוּטָא. וְהַחֲטָא נִקְרָא אָדוּם כְּמָה דְאֵת אָמַר אִם יִהְיִי חֲטָאִיכֶם בְּשָׁנִים כְּשִׁלְגַ יִלְבִּינּוּ. מִקְרִיב קְרַבְנּוֹ לְאֵשׁ שֶׁהוּא אָדוּם. וְזוּרְק הָדָם סְבִיב לְמוּבַח שֶׁהוּא אָדוּם מִדַּת הַדִּין אָדוּם מוּצְקִים אוֹתוֹ (הַרִיחַ) וְעוֹלָה הָעֵשֶׂן כְּלוֹ לֶבֶן וְאִזְ הָאָדוּם נִהְפֵךְ לְלֶבֶן נִהְפֵךְ מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים. וְתָא חֲזִי כֵל מִדַּת הַדִּין אֵין צְרִיךְ הַרִיחַ שְׁלוֹ אֲלֵא מִצַּד אָדוּם וְהִינּוּ דְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה מֵאִי דְכִתִּיב (מַלְכִים א' י"ה) וְיִתְגוֹדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם וְגוֹמַר עַד שִׁפְךָ דָם עֲלֵיהֶם אֲלֵא הִיוּ יוֹדְעִים שְׂלֵא יִיגוּ מִמִּדַּת הַדִּין בְּרִצּוֹנָם וּזְלַתִּי כְּאֹדָם אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְעוֹד אֹדָם וְלֶבֶן נִקְרָב לְעוֹלָם וְהַרִיחַ עוֹלָה מִשְׁמִיחָן. מַה הַשּׁוֹשֵׁן אָדוּם וְלֶבֶן כֵּךְ רֵיחַ הַקְּרָבֵן. וְהַקְּרָבֵן מֵאָדוּם וְלֶבֶן. בֹּא וּרְאֵה מְרִיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁהַסְּמִינִים מֵהֶם אֲדוּמִים וּמֵהֶם לְבָנִים כְּגוֹן הַלְּבוֹנָה שֶׁהוּא לֶבֶן מִרְרוֹר אָדוּם וְהַרִיחַ עוֹלָה מֵאָדוּם וְלֶבֶן וְעַל כֵּן מְנַהֵיג עוֹלָמוֹ בְשׁוֹשְׁנִים שֶׁהוּא אָדוּם וְלֶבֶן וְכִתִּיב (יְחֻזְקָא מ"ד) לְהַקְרִיב לִי חֶלֶב וְדָם כְּגוֹד זֶה אָדָם מִקְרִיב חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ וּמִתְכַפֵּר לוֹ זֶה אָדוּם וְזֶה לֶבֶן מַה הַשּׁוֹשֵׁן שֶׁהוּא אָדוּם וְהוּא לֶבֶן אֵין מוּצְקִים אוֹתוֹ לְחִזּוֹר כְּלוֹ לֶבֶן אֲלֵא בְּאֵשׁ. כֵּךְ הַקְּרָבֵן אֵין מוּצְקִין אוֹתוֹ לְחִזּוֹר כְּלוֹ

לְכֹן אֱלֹהִים בָּאֵשׁ עֲכָשׂוּ מִי שְׂיֹשֵׁב בְּתַעֲנִיתוֹ וּמִקְרִיב חֲלָבוֹ וְדָמּוֹ אֵינוֹ נֶצְמַק לְחִזּוֹר כְּלוּ לְכֹן אֱלֹהִים בָּאֵשׁ דָּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִתּוֹךְ תַּעֲנִיתוֹ שֶׁל אָדָם מִחִלּוּשֵׁי אֲבָרָיו וְגוֹבֵר עָלָיו הָאֵשׁ וּבְאֹתָהּ שָׁעָה צְרִיךְ לְהִקְרִיב חֲלָבוֹ וְדָמּוֹ בְּאֹתוֹ הָאֵשׁ וְהוּא הַנִּקְרָא מִזְבַּח פְּפֹרָה וְהֵינּוּ דְרַבִּי אֶלְעָזָר כִּד הוּוּ יְתִיב בְּתַעֲנִיתָא הוּוּ מְצַלִּי וְאָמַר גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁהִקְרַבְתִּי לְפָנֶיךָ חֲלָבִי וְדָמִי וְהִרְתַּחְתִּי אוֹתָם בְּחַמִּימוֹת חוֹלֶשֶׁת גּוּפִי יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְהִי הַרְרִית הַעוֹלָה מִפִּי בְּשָׁעָה זוֹ בְּרִיתִי הַעוֹלָה מִהִקְרָבָן בָּאֵשׁ הַמְזֻבַּח וְתִרְצַנִּי. נִמְצָא שֶׁאָדָם הוּא מִקְרִיב בְּתַעֲנִיתוֹ הַחֲלָב וְהַדָּם (וְהָאֵשׁ) וְהַרְרִית שְׁעוֹלָה מִפִּי הוּא מִזְבַּח פְּפֹרָה וְלִפְיֶךָ תִּקְנֵנוּ הַתְּפִלָּה בְּמָקוֹם הַקְּרָבָן וּבִלְבָד שְׂוִתְפוּיִן לְמָה דְאָמְרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִבְּאֵן וְלִהְלָאָה כְּתִיב (במדבר ל"א) כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בָאֵשׁ תִּעְבְּרוּ בָאֵשׁ וְמָהֵר אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּשֶׁהָיָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָיָים אָדָם מִקְרִיב קָרְבָּנוֹ בְּעֵינָיו זֶה וּמִתְכַּפֵּר לוֹ עֲכָשׂוּ תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם מִכְּפָר לוֹ בְּמָקוֹם הַקְּרָבָן כִּי הָאִי גּוֹזְנָא:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chareidim 72a

מספר חרדים דף ע"ב ע"א

A person must toil over the Torah and give it no less than the time and effort due it, just as a husband gives his wife her food, clothing and conjugal rights (Exodus 21:10). The “conjugal rights” of Torah is the [setting of one's] mind [to the Torah]; all six days of the week he must arise and attach his soul to it. “Let him kiss me with the kisses of his mouth” (Song of Songs 1:2). As it says in the Zohar: At midnight, when it is time for people to be with the second wife, it is time for Torah scholars to be with the first wife. And even on the Sabbath, when Torah scholars fulfill their obligation toward the second wife, their intention should be to sire a child for the first — that the child grow up to be learned in the Torah. Thus, “her conjugal rights” relates to thought. “Her clothing” relates to speech. The Jewish People are compared to a worm because, like

צְרִיךְ אָדָם לְהִיּוֹת יָגַע בְּתוֹרָה שְׂאָרָה כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָה לֹא יִגְרַע. עוֹנָה מִן הַמּוֹחַ וְכָל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַשָּׁבוּעַ לְקוּם לְהִדְבֵּק נַפְשׁוֹ בָּהּ יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּדְאָמַר בְּזוֹהַר בְּשָׁעוֹנַת בְּנֵי אָדָם בְּחֻצוֹת לֵילָה בָּאֵשׁ הַשְּׁנִיָּה בַּהּ שְׁעָתָא עוֹנַת תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים בְּרֵאשׁוֹנָה. וְאִף בְּשַׁבָּת כְּשִׁמְקִימִים מִצֹּת עוֹנָה בְּשִׁנְיָה בּוֹנְתָם לְהוֹלִיד בֶּן לְרֵאשׁוֹנָה שְׂיִהְיֶה תְּלַמִּיד חָכֵם הַרִי הַעוֹנָה בְּמַחְשָׁבָה כְּסוּתָהּ דְּבִדּוֹר שְׁנַמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְתוֹלַעַת שְׂבִפִּיהֶם עוֹשִׂים לָהֶם לְבוֹשׁ מְלָכוֹת כְּתוֹלַעַת הַמְּשִׁי וְהֵינּוּ דְכָתִיב (שה"ש ד') כְּחוֹט הַשְּׁנִי שִׁפְתוֹתֶיךָ וְלֹא קוֹרֵי עֲבָבִישׁ שְׁנַעֲשִׂים מִדְּבָרִים בְּטָלִים. שְׂאָרָה שְׂהֶם הַמְּזוֹנוֹת בְּמַעֲשֵׂה כִּי כְּמוֹ שֶׁהִלְחֵם קִיּוֹם הַגּוּף בֶּן הַמִּצְוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת קִיּוֹם הַנֶּפֶשׁ וּבְהַעֲדָרָם רְשָׁעִים בְּהִיָּהֶם קְרוּיִים מֵתִים וְעַל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים אָמַר בְּזוֹהַר שְׂאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעָשָׂה לִי מִטְעָמִים זֹאת

like a silkworm, they use their mouths to make themselves royal garments. This is the meaning of that which is written (Song of Songs 4:3), “Your lips are like a thread of scarlet” — and not like spider webs, which are made from idle words. “Her food,” relates to actions. Just as bread sustains the body, so the commandments related to action sustain the soul, and when they are missing, the result is “And the wicked are called dead even in their lifetime.” Regarding good deeds the Zohar relates that the Holy One, Blessed is He, says: “And make Me a tasty dish”

(Genesis 27:4) — this [the Torah] is the wife, the glory, the King's daughter, who is within — the King of the universe. And you, son-in-law of the King, how pleasant is your lot! And this will result in bringing back those whom He sent away and gathering those whom He scattered, and He will bring everything back to its strength; the one who is

far away will not be forsaken by Him.

Practical Law:

Rambam, Laws of Repentance, Chapter 3

(1) There are two categories of people who are referred to as sinners of the Jewish People: (1) one who is a sinner regarding one sin, and (2) one who is a sinner regarding the whole Torah. One who is a sinner about one sin: This is a person who establishes himself to do that sin deliberately, has become known for it and is accustomed to transgressing it, even if it is a [supposedly] slight sin. For example, if he has established that he always wears *shatnez* [mixtures of wool and linen] or cuts the *peiot* [corners] of his hair, so it is as though this commandment has ceased to exist for him. Such a person is referred to as a sinner with regard to that — but only if he does it to anger God. (2) A sinner with regard to the whole Torah is, for example, someone who goes over to the religions of non-Jews when they make decrees against the Jewish People, attaching himself to them saying:

What good does it do me to be attached to the Jewish People, who are lowly and persecuted? It is better for me to be attached to these non-Jews, who are so powerful. Such a person is called a sinner with regard to the whole Torah. (3) Who are those referred to as causing the multitude to sin? One who causes others to sin. It makes no difference whether he causes them to sin regarding a great matter — as did Yerav'am, Tzadok, and Baitos — or regarding a slight thing; or even prevents them from doing a positive commandment; or whether he forces others to sin — as did Menashe, who killed Jews until they worshipped idols; or whether he misleads others or leads them astray.

הָאִשָּׁה כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִלְכוּ שֶׁל
עוֹלָם וְאַתָּה חַתָּן הַמֶּלֶךְ מֵה נְעִים גּוֹרְלָךְ.
וּמִמִּי לֹא רֹחֵא לְהִשִּׁיב נְדָחֶיךָ וְלִקְבֹּץ
פְּזוּרָיו וְיִשִּׁיב הַכֹּל לְאִיתְנוּ וְלֹא יָדַח מִמֶּנּוּ
נְדָח:

הלכה

הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג

א שְׁנַיִם הֵם הָעֹבְרִיִּין מִיִּשְׂרָאֵל הָעֹבְרִיִּין
לְעֵבְרָה אַחַת וְהָעֹבְרִיִּין לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָה.
הָעֹבְרִיִּין לְעֵבְרָה אַחַת זֶה שֶׁהִחְזִיק עֲצֻמוֹ
לְעִשׂוֹת אוֹתָהּ עֵבְרָה בְּדוֹן וְנִתְפָּרַס בָּהּ
וְהִרְגֵּל אֶפְּלוֹ הֵיטָה מִן הַקְּלוֹת כְּגוֹן שֶׁהִחְזִיק
תְּמִיד לְלַבּוֹשׁ שֶׁעֲטָנוּ אוֹ לְהַקְיֵף פֶּאֶה וְנִמְצָא
כְּאֵלוֹ בְּטֵלָה מִצְוָה זוֹ מִן הָעוֹלָם אֲצִלוֹ הָרִי זֶה
עֹבְרִיִּין לְאוֹתוֹ דְּבַר וְהוּא שִׁיעֵשָׂה לְהַכְעִיס:
ב הָעֹבְרִיִּין לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָה כְּגוֹן הַחֹזֵר לְדַתִּי
נְכָרִים בְּשִׁעָה שְׂגוֹזִרִין גְּזָרָה וְיִדְבֵּק בָּהֶם וַיֹּאמֶר
מֵה בְּצַע לִי לְהִדְבֵּק בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׂפָלִים
וְנִרְדָּפִים טוֹב לִי שֶׁאֲדַבֵּק בָּאֵלוֹ נְכָרִים שִׁידָם
תִּקְיָפָה הָרִי זֶה עֹבְרִיִּין לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָה:
ג מַחְטִיאֵי הָרַבִּים בְּיַצֵּד אֶחָד שֶׁהִחְטִיא בְּדַבַּר
גָּדוֹל כְּגוֹן יִרְבַּעַם וְצָדוֹק וּבִנְתוּס וְאֶחָד
שֶׁהִחְטִיא בְּדַבַּר קָל אֶפְּלוֹ לְבַטֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה
וְאֶחָד הַמֵּאֲנֵס אֲחֵרִים עַד שֶׁיִּחְטְאוּ כַּמְנוּשָׁה
שֶׁהִיָּה הוֹרֵג אֶת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיַּעֲבֹדוּ עֲבוֹדָה
זָרָה אוֹ שֶׁהִטְעָה אֲחֵרִים וְהִדִּיקָם: